

22. 2. 2006

ID: 38717

Nepodjatost soudce

Důvodem pochybností o soudcově nepodjatosti nikdy nemohou být okolnosti, které spočívají buď v jeho postupu v projednávané věci, nebo v jeho rozhodování v jiných věcech.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 4 Tz 43/2004, ze dne 18.3.2004)

Nejvyšší soud České republiky projednal ve veřejném zasedání stížnost pro porušení zákona, kterou podal ministr spravedlnosti České republiky ve prospěch obviněného J. M., proti pravomocnému usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 13. 1. 2004, sp. zn. 1 Nt 362/2000, a podle § 268 odst. 2, § 269 odst. 2 a § 270 odst. 1 tr. ř. rozhodl tak, že pravomocným usnesením Krajského soudu v Plzni ze dne 13. 1. 2004, sp. zn. 1 Nt 362/2000, byl porušen zákon v ustanoveních § 30 odst. 1, § 2 odst. 4 tr. ř. a čl. 38 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, vyhlášené usnesením předsednictva České národní rady č. [2/1993](#) Sb., v neprospěch obviněného J. M. Nejvyšší soud České republiky napadené usnesení zrušil, zrušil též všechna další rozhodnutí na zrušené usnesení obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu a krajskému soudu v Plzni přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění :

Rozsudkem Krajského soudu v Plzni ze dne 15. 12. 1999, sp. zn. 1 T 21/98, ve spojení s rozsudkem Vrchního soudu v Praze ze dne 23. 3. 2000, sp. zn. 4 To 12/2000, byl obviněný J. M. uznán vinným ze spáchání trestného činu podvodu podle § 250 odst. 1, odst. 4 tr. zák., spáchaného jako pokračující trestný čin celkem 23 útoky v době od 30. 8. 1994 do 6. 3. 1998, a byl mu uložen trest odnětí svobody v trvání 5,5 roku, pro jehož výkon byl zařazen do věznice s ostrahou, a dále trest zákazu činnosti spočívající v zákazu podnikání s předmětem podnikání výroba ostatního kovového zboží v režimu živnosti volné, výroba ostatních výrobků ze dřeva v živnosti volné, koupě zboží za účelem jeho dalšího prodeje a prodej na dobu 5 let.

Proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 23. 3. 2000, sp. zn. 4 To 12/2000, ve spojení s rozsudkem Krajského soudu v Plzni ze dne 15. 12. 1999, sp. zn. 1 T 21/98, podal obviněný J. M. ústavní stížnost, kterou Ústavní soud usnesením ze dne 3. 5. 2001, sp. zn. IV. ÚS 20/01, odmítl jako podanou po lhůtě.

Dne 23. 6. 2000 podal obviněný J. M. žádost o povolení obnovy řízení ve vztahu k citovaným rozsudkům, dne 25. 1. 2001 pak ve stejné věci podal obviněný návrh na obnovu řízení prostřednictvím advokáta JUDr. Z. S., konečně pak manželka obviněného R. M. dne 17. 8. 2001 podala v jeho prospěch návrh na obnovu řízení.

Obviněný J. M. podal dne 22. 7. 2003 k Ústavnímu soudu ústavní stížnost, kterou se domáhal vydání nálezu, jímž by bylo Krajskému soudu v Plzni zakázáno pokračovat v porušování jeho ústavně zaručeného práva na soudní ochranu podle čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod tím, že ve věci sp. zn. 1 Nt 362/2000 nadále značně protahuje řízení, a aby mu bylo současně přikázáno v nejbližší době nařídít veřejné zasedání a provedení navrhovaných důkazů, nebo aby postupoval podle § 281 odst. 2 tr. ř. Usnesením Ústavního soudu ze dne 9. 12. 2002, sp. zn. I. ÚS 462/02, byla ústavní stížnost obviněného J. M. odmítnuta jako nepřípustná.

Dne 20. 1. 2003 podal obviněný J. M. k Ústavnímu soudu další ústavní stížnost, kterou se domáhal zamezení v průtazích řízení o návrhu na povolení obnovy řízení. Usnesením Ústavního soudu ze dne 25. 8. 2003, sp. zn. IV. ÚS 39/03, byla ústavní stížnost obviněného J. M. odmítnuta jako zjevně neopodstatněná.

Usnesením Krajského soudu v Plzni ze dne 13. 1. 2004, sp. zn. 1 Nt 362/2000, bylo podle § 31 odst. 1 tr. ř. rozhodnuto z důvodů uvedených v § 30 odst. 1 tr. ř., že předseda senátu Krajského soudu v Plzni JUDr. J. Š. je vyloučen z vykonávání úkonů trestního řízení ve věci odsouzeného J. M., o jeho návrhu na povolení obnovy řízení. V odůvodnění usnesení Krajský soud v Plzni uvedl, že předseda senátu Krajského soudu v Plzni v této trestní věci se nejméně ve čtyřech případech stal objektem stížností ze strany obviněného J. M., ve kterých byla namítána nesprávnost jeho postupu. I když všechny zmíněné stížnosti byly shledány jako nedůvodné, přesto ze strany

jmenovaného byla vznesena námitka podjatosti vůči osobě předsedy senátu. Za dané situace pak by v případě rozhodování předsedy senátu v této věci mohly vzniknout pochybnosti o jeho nestrannosti, neboť jeho rozhodovací činnost by mohla být ovlivněna právě zmíněnými stížnostmi na jeho osobu. V rámci zachování objektivity a nestrannosti pak předseda senátu shledal, že je z těchto důvodů vyloučen z vykonávání úkonů tohoto trestního řízení.

Proti pravomocnému usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 13. 1. 2004, sp. zn. 1 Nt 362/2000, podal ministr spravedlnosti České republiky stížnost pro porušení zákona ve prospěch obviněného J. M. Vytkl v ní, že zákon byl porušen v ustanoveních § 30 odst. 1 a § 31 odst. 1 tr. ř. a čl. 38 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

V odůvodnění stížnosti pro porušení zákona ministr spravedlnosti uvádí, že důvody vyloučení předsedy senátu Krajského soudu v Plzni podle § 30 odst. 1 tr. ř. nejsou dány. Odlišný právní názor soudce na vedení řízení o povolení obnovy řízení nemůže být považován za poměr k věci. V daném případě jde v podstatě o to, že obviněný se domáhá, aby o povolení obnovy řízení bylo rozhodnuto bez jeho výslechu a názor předsedy senátu je opačný. Uvedenou námitkou se zabýval i Ústavní soud České republiky, tak jak se to uvádí v odůvodnění napadeného usnesení. Vyloučení z důvodů § 30 odst. 1 tr. ř. může nastat jen když orgán činný v trestním řízení má osobní poměr k věci samotné nebo k osobám, jichž se řízení týká, nic takového však ze spisového materiálu nevyplývá.

V závěru stížnosti pro porušení zákona ministr spravedlnosti navrhl, aby Nejvyšší soud České republiky podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil, že pravomocným usnesením Krajského soudu v Plzni ze dne 13. 1. 2004, sp. zn. 1 Nt 362/2000, byl porušen zákon ve vytýkaném směru, aby podle § 269 odst. 2 tr. ř. napadené usnesení zrušil a dále postupoval podle § 270 odst. 1 tr. ř.

Nejvyšší soud České republiky přezkoumal podle § 267 odst. 3 tr. ř. zákonnost a odůvodněnost výroku rozhodnutí, proti němuž byla stížnost pro porušení zákona podána, v rozsahu a z důvodů v ní uvedených, jakož i řízení, které napadené části rozhodnutí předcházelo, a zjistil, že zákon porušen byl.

Podle § 30 odst. 1 tr. ř. je z vykonávání úkonů trestního řízení vyloučen soudce, u něhož lze mít pochybnosti, že pro poměr k projednávané věci nebo k osobám, jichž se úkon přímo dotýká, k jejich obhájcům, zákonným zástupcům a zmocněncům, nebo pro poměr k jinému orgánu činnému v trestním řízení nemůže nestranně rozhodovat.

V této souvislosti je třeba dále poukázat na ustanovení § 2 odst. 4 tr. ř., podle něhož orgány činné v trestním řízení musí trestní věci projednávat co nejrychleji a s plným šetřením práv a svobod zaručených Listinou základních práv a svobod a mezinárodními smlouvami o lidských právech a základních svobodách, jimiž je Česká republika vázána. Podle čl. 38 Listiny základních práv a svobod pak nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudci.

Ustanovení § 30 odst. 1 tr. ř. jednoznačně definuje materiální předpoklad, jehož existence může pochybnosti o nestrannosti soudce odůvodnit, a tím je „poměr k projednávané věci nebo osobám“. Pod tento pojem jsou v praxi podřazovány dvě situace. První z nich - poměr k věci - lze označit jako „konflikt zájmů“, v němž nejde o subjektivní pocit soudce samotného, nýbrž o objektivní skutečnost, že konkrétní soudce má zájem na tom, aby konkrétní spor, v němž má rozhodovat, dopadl určitým způsobem. V posuzované věci by tak muselo jít o případ, že samosoudce není schopen dodržet základní zásady trestního řízení, jež jsou uvedeny v ustanovení § 2 tr. ř., a má konkrétní zájem na výsledku trestního řízení, jež je proti obviněnému vedeno. Druhá situace nastává tehdy, lze-li očekávat, že soudce bude nakloněn jedné ze stran sporu z důvodů jiných, než jsou jeho vlastní zájmy, nikoli z důvodů subjektivních, ale objektivně existujícího „poměru k účastníkům“. Z tohoto důvodu bude vyloučen soudce, který je k uvedeným osobám zejména v poměru příbuzenském nebo obdobném (např. vztah druha a družky), ale též ve vztahu úzce přátelském či naopak nepřátelském.

V této souvislosti je třeba uvést, že soud v napadeném usnesení neuvádí ani jedinou okolnost, která by svědčila o jeho vztahu k projednávané věci či o jeho poměru k účastníkům ve výše uvedeném smyslu. Samotná skutečnost, že ze strany obviněného byla vznesena námitka podjatosti vůči osobě soudce, byť opakovaně, pochopitelně nemůže být důvodem jeho podjatosti. Takový názor by ve svých důsledcích znamenal, že obviněný může kdykoli „vyloučit“ soudce z projednávání jeho věci pouze tím, že namítne jeho podjatost. Pokud takový názor dovedeme do důsledků, znamenal by, že obviněného by nebylo možno vůbec odsoudit, neboť by mohl námitku podjatosti uplatnit ve vztahu ke každému soudci, kterému bude jeho věc přidělena k projednání. Není pochyb, že námitka podjatosti je skutečností, která má za následek povinnost soudce rozhodnout o takové námitce relevantním procesním způsobem, sama o sobě však žádným způsobem neurčuje výsledek rozhodnutí.

V daném případě je třeba dodat, že podle odůvodnění napadeného usnesení je jediným důvodem stížností obviněného na soudce JUDr. J. Š. skutečnost, že obviněný nesouhlasí s postupem tohoto soudce v dosavadním průběhu řízení. Je

třeba zdůraznit, že důvodem pochybností o soudcově nepodjatosti nikdy nemohou být okolnosti, které spočívají buď v jeho postupu v projednávané věci, nebo v jeho rozhodování v jiných věcech, neboť v postupu soudce při projednávání konkrétní věci se projevuje samotný výkon soudnictví, současně je třeba dodat, že přístup soudce k výkonu soudcovské funkce zahrnuje nutnou profesionalitu, jejíž součástí je, resp. musí být schopnost rozhodovat i případy, že ze strany obviněného bude vystaven námitkám či nesouhlasu s jeho rozhodovací činností.

Na základě všech výše uvedených skutečností dospěl Nejvyšší soud k závěru, že předseda senátu Krajského soudu v Plzni JUDr. J. Š. není vyloučen z vykonávání úkonů trestního řízení ve věci obviněného J. M. o jeho výše označeném návrhu na povolení obnovy řízení.

Ze všech výše uvedených důvodů Nejvyšší soud podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil, že usnesením Krajského soudu v Plzni ze dne 13. 1. 2004, sp. zn. 1 Nt 362/2000, a řízením, jež mu předcházelo, byl porušen zákon v ustanoveních § 30 odst. 1 tr. ř., § 2 odst. 4 tr. ř. a čl. 38 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, a to pouze v neprospěch obviněného J. M. Výhradně takové porušení zákona Nejvyšší soud spatřuje v okolnosti, že napadeným rozhodnutím Krajského soudu v Plzni byl porušen princip, jímž je zaručeno neodejmutí obviněného zákonnému soudci, k čemuž by v opačném případě došlo.

Podle § 269 odst. 2 tr. ř. poté Nejvyšší soud napadené usnesení zrušil, zrušil všechna další rozhodnutí na zrušené usnesení obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Majetková podstata \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhrada škody \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odpovědnost státu za újmu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Předběžné opatření](#)
- [Valná hromada \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Pracovní doba](#)
- [Exekuce](#)
- [Důkazní břemeno](#)
- [Dokazování, neúčinnost právního jednání](#)
- [Katastr nemovitostí](#)
- [Náhrada za ztrátu na výdělku \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)